

**INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj - novembar/studeni 2017. godine**

Sarajevo, januar/siječanj 2018. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
<i>Kretanje industrijske proizvodnje</i>	4
<i>Tržište rada.....</i>	5
2. Javne finansije.....	6
<i>Indirektni porezi u BiH.....</i>	6
<i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH.....</i>	8
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	9
<i>Cijene.....</i>	9
<i>Monetarni sektor.....</i>	10
<i>Bankarski sektor.....</i>	11
<i>Berze u BiH.....</i>	12
4. Vanjski sektor.....	14
<i>Platni bilans.....</i>	14
<i>Vanjskotrgovinska razmjena.....</i>	15
5. Strane direktne investicije.....	18

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesечно dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesечно Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Preliminarni podaci Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine ukazuju na to da Bosna i Hercegovina tokom 2017. godine bilježi ekonomski rast, pri čemu je rast BDP-a ostvaren u trećem kvartalu bio nešto izraženiji u odnosu na početak godine i iznosio je 2,3% u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Posmatra li se detaljnije struktura ostvarenog ekonomskog rasta vidljivo je da su povećanja registrirana u okviru svih kategorija. Najznačajnija povećanja registrirana su u okviru izvoza i uvoza roba i usluga i iznosila su 9,6% odnosno 5,8%. Ovo na neki način potvrđuje činjenicu da su ekonomska kretanja u BiH i ove kao i prethodnih godina determinirana dešavanjima u vanjskom okruženju koja su tokom ove godine bila prilično povoljna. Pored ovog, tokom trećeg kvartala u Bosni i Hercegovini registriran je rast potrošnje domaćinstava i države od 2% odnosno 1,3%, dok je povećanje u domenu bruto investicija bilo nešto skromnije i iznosilo je 1,1%.¹

U nedostaku pokazatelja nacionalnih računa, a na bazi određenih kratkoročnih indikatora kako domaćih tako i inostranih može se zaključiti da bi trend jačanja ekonomskog rasta u BiH mogao biti nastavljen i tokom posljednjeg kvartala. U skladu s tim, u EU28 je nastavljen trend rasta industrijske proizvodnje i u oktobru je iznosio 4,2%, pri čemu su registrirane stope rasta u zemljama koje su glavni bh. trgovinski partneri iznosile: Njemčka 2,5%, Italija 3,1%, Hrvatska 4,3% i Slovenija 10,7%. Pored povećanja proizvodnje u industriji, u oktobru u odnosu na isti mjesec prethodne godine registrirano je povećanje proizvodnje u okviru građevinarstva 2%, dok je promet u maloprodaji uvećan za 2,7%. Indeks poslovnog povjerenja ESI (*Economic Sentiment Indicator*) koji služi kao dobar indikator budućih ekonomskega dešavanja u zemljama EU bilježi konstantan rast u posljednja tri mjeseca i dostigao je rekordnu vrijednost u odnosu na predkrizni period.

Na osnovu raspoloživih kratkoročnih indikatora u Bosni i Hercegovini za oktobar i novembar vidljivo je da su oni u skladu sa pokazateljima iz okruženja. Tako je nastavljen trend jačanja industrijske proizvodnje sa registriranim stopama rasta od po 1% i 1,5% u odnosu na prethodni mjesec tekuće godine, dok su povećanja proizvodnje u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosila 3,3% odnosno 4,9%. Ovo povećanje proizvodnje bilo je praćeno i povećanjem broja zaposlenih od 3,6% u oktobru, odnosno 2,6% u odnosu na prvi 10 mjeseci prethodne godine. Povećanja u proizvodnji uz viši nivo cijena i izvozne tražnje omogućili su nastavak dvocifrenog trenda rasta izvoza tokom oktobra i novembra od 20,5% odnosno 15,8%. Generalno viši nivo vanjskotrgovinske i ukupne ekonomske aktivnosti doveo je i do povećanja uvoza od 15% odnosno 16,7% u odnosu na referentne mjesece prethodne godine. Ako sa jedne strane imamo u vidu sve ove navedene pokazatelje, te povećanje poreskih prihoda, ukupne kreditne aktivnosti i trend povećanja priliva iz inostranstva realno je očekivati da Bosna i Hercegovina 2017. godinu završi sa stopom ekonomskog rasta koja je u rangu prošlogodišnje.

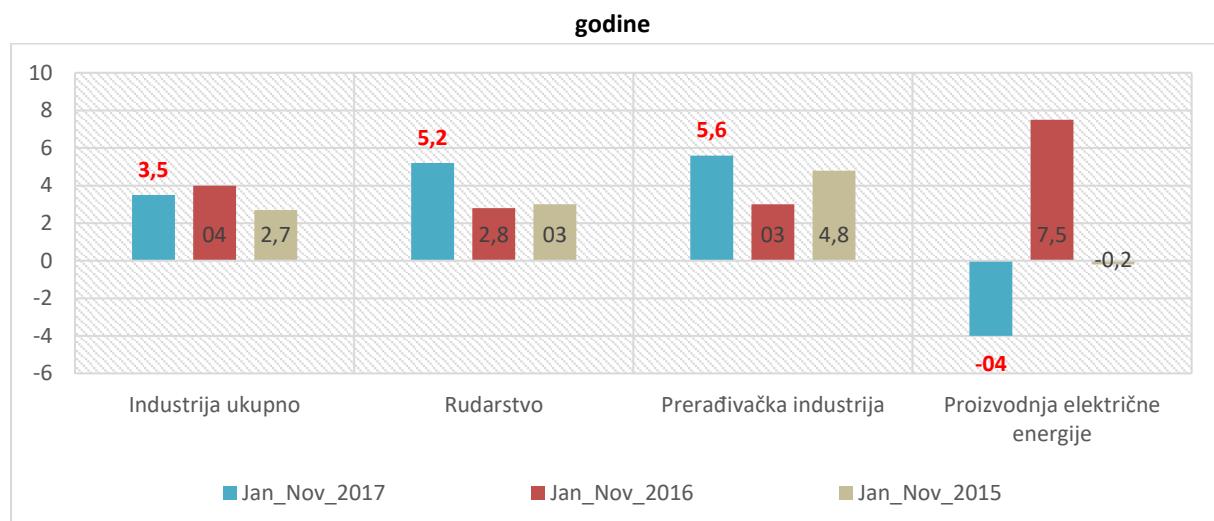
¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, saopštenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup, kvartalni podaci“, 04.01.2018. godine.

1. Realni sektor

Industrijska proizvodnja

Prema preliminarnim podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine trend rasta fizičkog obima industrijske proizvodnje nastavljen je i u novembru tekuće godine. Tako je povećanje fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini u odnosu na prethodni mjesec iznosilo 1%, dok je na nivou perioda januar-novembar 2017. godine u odnosu na isti period prethodne godine iznosilo 3,5%.² Posmatra li se struktura ostvarenog rasta vidljivo je da su eksterne dinamike i povećanje proizvodnje u okviru prerađivačke industrije od 5,6% predstavljali ključnu determinantu povećanja industrijske proizvodnje u BiH. U okviru prerađivačke industrije najznačajnija povećanja proizvodnje su ostvarena u onim granama koje imaju viši nivo integracije na međunarodnim tržištima, a naročito se to odnosi na privredne grane u okviru kojih cjenovna kretanja imaju značajnu ulogu. Tako su najviše stope rasta a samim tim i najznačajniji doprinosi rastu ostvareni u okviru proizvodnje tekstila 18,1%, mašina i uređaja 14,5%, hemikalija i hemijskih proizvoda 14,1%, električne opreme 13%, kako i gotovih metalnih proizvoda i baznih metala od oko 12% odnosno 5%. S druge strane, smanjenje u proizvodnji nemetalnih materijala od 13,8% je razumljivo obzirom na ne tako impresivne rezultate u sektoru građevinarstva. Tokom posmatranog perioda smanjenje je zabilježeno u okviru proizvodnja rezernih dijelova za automobile od oko 7%, i u okviru proizvodnje namještaja 16% iako je izvoz u ovoj kategoriji uvećan. Pored prerađivačke industrije, pozitivan doprinos je ostvaren u okviru sektora rudarstvo gdje je registrirano povećanje proizvodnje iznosilo od 5,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatra li se detaljnije ovo povećanje u okviru ukupnog sektora rudarstvo vidljivo je da je najznačajniji doprinos ostvaren u okviru proizvodnje uglja gdje je proizvodnja uvećana za 6%. S druge strane, sektor za proizvodnju električne energije tokom cijele godine bilježi skromne poslovne rezultati barem kada je u pitanju količina proizvedene električne energije. Naime, prema dostupnim podacima BHAS-a ukupna proizvodnja električne u Bosni i Hercegovini tokom posmatranog perioda manja je za 4% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatra li se struktura proizvodnje, može se primjetiti da je pad proizvodnje u okviru hidroelektrana bio ključni razlog ovog pada ukupne proizvodnje, dok je proizvodnja u okviru termoenergetskih postrojenja bila iznad nivoa prošlogodišnje za oko 10%. Tako se na kraju može zaključiti da su poslovni rezultati u sektoru proizvodnju elektične energije na neki način oslabili ukupnu industrijsku proizvodnju tokom ove godine.

Grafikon 1 Pregled kretanja industrijske proizvodnje u BiH po sektorima za period januar-novembar 2017.

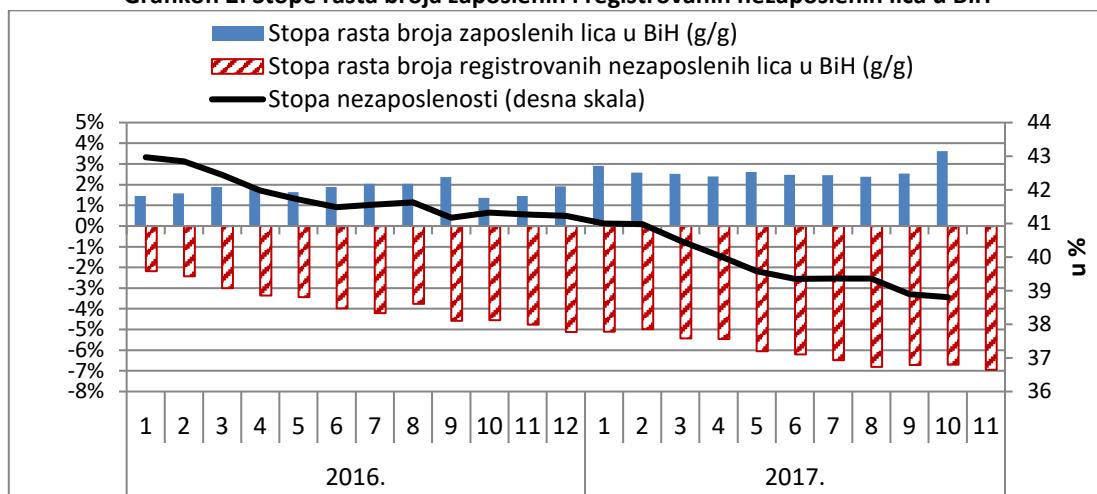

² Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za novembar 2017. godine", 25.12.2017.

Tržište rada

Ukupan broj zaposlenih lica u oktobru 2017. godine iznosio je 754³ hiljada i veći je za 3,6% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Iako je najveća stopa rasta broja zaposlenih lica bila u području ostalih uslužnih djelatnosti (poređenje g/g), značajan doprinos rastu broja zaposlenih lica bio je u područjima djelatnosti prerađivačke industrije sa stopom rasta od 7,8% g/g i djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (8,9% g/g). Administrativna stopa nezaposlenosti u BiH u oktobru 2017. godine je smanjena i iznosi 38,8%.⁴ Agencija za statistiku BiH (na osnovu podataka Agencije za rad i zapošljavanje BiH) objavljuje mjesečne podatke o broju registrovanih nezaposlenih lica na osnovu kojih se računa stopa administrativne/registrovane nezaposlenosti za svaki mjesec. Anketna stopa nezaposlenosti u BiH se objavljuje samo jedan puta godišnje i u 2017. godini iznosi 20,5% (Izvor: Anketa o radnoj snazi u BiH u 2017). Stoga u svakoj mjesečnoj Informaciji anketni podatak o stopi nezaposlenosti, a koji se odnosi na cijelu 2017. godinu, nije adekvatan mjesečni pokazatelj. Broj registrovanih nezaposlenih lica nastavio se smanjivati (-7% g/g) u novembru 2017. godine i iznosi 475,5 hiljada.

Grafikon 2: Stope rasta broja zaposlenih i registrovanih nezaposlenih lica u BiH

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje BD, DEP kalkulacije

U oktobru 2017. godine prosječna neto plata u BiH je uvećana za 1,9% u odnosu na oktobar 2016. godine i iznosi 853 KM.⁵ Prosječna neto plata je uvećana u gotovo svim područjima djelatnosti, a najveća stopa rasta bila je u područjima stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti (11,1% g/g), administrativnih i pomoćnih uslužnih djelatnosti (10,6% g/g).

U novembru 2017. godine nastavljen je postepeni rast broja penzionera u BiH (1% g/g) i iznosi je 671,6 hiljada. Istovremeno, prosječna penzija u BiH iznosila je 364⁶ KM i veća je za 1,5% u odnosu na novembar prethodne godine. Realni rast prosječne penzije ipak je bio sporiji zbog inflacije i iznosi je 0,3%. Nivo najniže penzije u FBiH u novembru 2017. godine nije se mijenjao i iznosi 326,2 KM, a u RS je od oktobra uvećan i iznosi 179,7 KM.

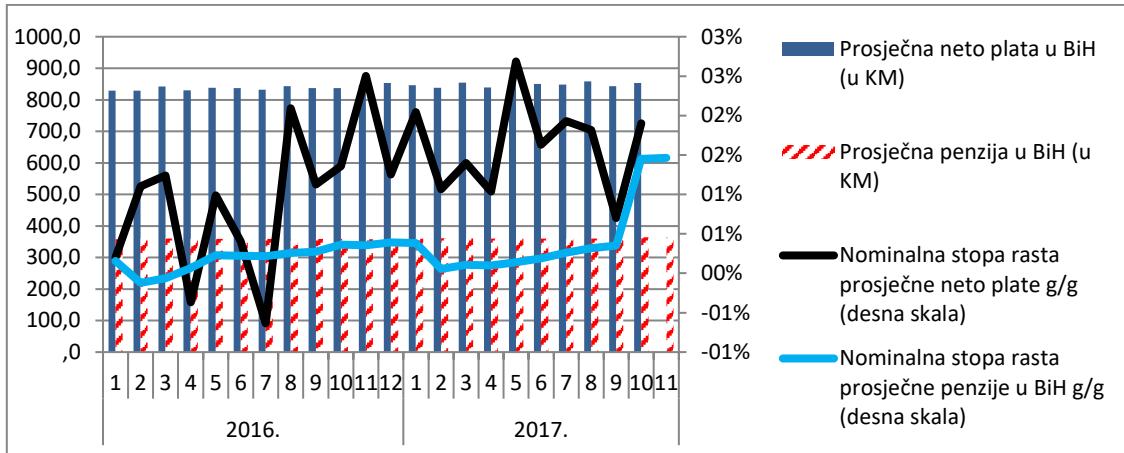
³ Na osnovi polugodišnjeg istraživanja s punim obuhvatom RAD-15, stanje 30. septembra 2017. godine, početkom decembra 2017. godine napravljena je korekcija objavljenih podataka o zaposlenima u pravnim osobama, dobivenih mjesečnom istraživanjem RAD-1. Stoga su podaci do septembra 2017. godine konačni, a za ostale mjesecne 2017. privremeni.

⁴ Stopa nezaposlenosti se odnosi na oktobar jer podaci o broju zaposlenih za novembar nisu bili na raspolaganju u periodu izrade Informacije.

⁵ Podaci o prosječnoj neto plati za novembar 2017. godine nisu bili dostupni u periodu izrade Informacije.

⁶ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta u ukupnom broju penzionera. Broj penzionera u BiH predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije iz Zavoda za MIO/PIO FBiH i Fonda za PIO RS bez obzira na mjesto prebivališta.

Grafikon 3: Prosječna neto plata i penzija u BiH

Izvor: BHAS, entitetski penzijski fondovi, DEP kalkulacije

2. Javne finansije

U periodu januar-novembar 2017. godine, BiH je ukupno prikupila oko 13 milijardi KM javnih prihoda, što je za 8,2% više nego u istom periodu prethodne godine. Samo, tokom novembra mjeseca je prikupljeno oko 1,2 milijardu KM ili 6,8% u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine. Struktura javnih prihoda je nepromjenjena u odnosu na ranije posmatrane periode: preko 50% su prihodi u nadležnosti entitetskih poreskih uprava, a nešto manje od 50% su prihodi koje je prikupila UIO BiH.

Indirektni porezi u BiH

Naplaćeni prihodi. Za prvih jedanaest mjeseci posmatrane godine ukupno je prikupljeno oko 6,5 milijardi KM bruto prihoda od indirektnih poreza, što je za 7,1% više nego u istom periodu 2016. godine. U istom periodu, povrati sa JR UIO BiH su rasli stopom od 18,2% g/g, što je rezultiralo da ukupno prikupljeni neto prihodi ostavre rast od 4,9% g/g čime su dostigli iznos od oko 5,3 milijarde KM. Najveći doprinos rastu neto prihoda dao je rast neto prihoda od PDV-a (3,6 p.p.). Takođe, pozitivan doprinos rastu dali su i neto prihodi od akciza i putarina (0,5 p.p.) i prihodi od carina (0,4 p.p.).

Tabela 1: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	struktura 2017	jan-nov 2016	jan-nov 2017	sep 2017	okt 2017	nov 2017
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	4,0	7,1	6,8	4,2	7,0
Povrati	18,2	1,3	18,2	-8,5	38,4	17,5
Neto prihodi - prikupljeno	81,8	4,5	4,9	9,5	-1,9	4,9
PDV	51,0	4,5	5,9	16,2	3,2	6,6
Carine	3,8	2,7	9,4	3,6	2,2	14,3
Akcize	21,2	3,3	2,0	-1,5	-12,1	-3,1
Putarine	5,4	11,9	8,0	-1,5	6,0	10,2
Ostali prihodi	0,3	-0,4	0,3	0,1	3,8	-9,2
Neusklađeni prihodi	0,2	11,8	-46,6
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	3,9	7,2	6,6	8,4	3,2
Minimalne rezerve	18,5	1,7	17,9	-4,7	30,2	17,6
Budžeti	81,5	4,3	5,0	8,6	4,1	0,1
Servisiranje vanjskog duga	12,7	21,4	35,5	62,0	80,5	-4,6
FBiH	8,3	21,0	35,4	55,4	94,8	-4,0
RS	4,4	22,8	35,4	71,2	54,8	-6,1
BD	0,1	-10,7	60,9	211,0	63,6	0,0
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	68,9	2,3	0,9	-2,6	-2,5	1,0
Institucije BiH	10,6	0,1	0,4	-3,8	5,6	0,8
FBiH	37,2	1,9	1,7	0,1	-4,6	1,9
RS	18,7	4,2	-1,1	-8,0	-3,2	-0,3
BD	2,4	5,2	4,8	2,9	3,9	-0,1

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Porez na dodatu vrijednost. Neto prihodi po osnovu PDV-a, u posmatranom periodu su iznosili oko 3,3 milijarde KM, čime su ostvarili rast of 5,9% g/g. Navedeni rast je rezultat rasta uvoza roba u posmatranom periodu. Prihodi od PDV-a , a prema poreskim prijavama, viši su za 4,4% g/g od čega su naplaćeni prihodi od PDV-a iz prometa domaćih roba i usluga manji za oko 28% g/g, dok su naplaćeni prihodi od PDV-a pri uvozu roba i usluga viši su za oko 13% g/g⁷.

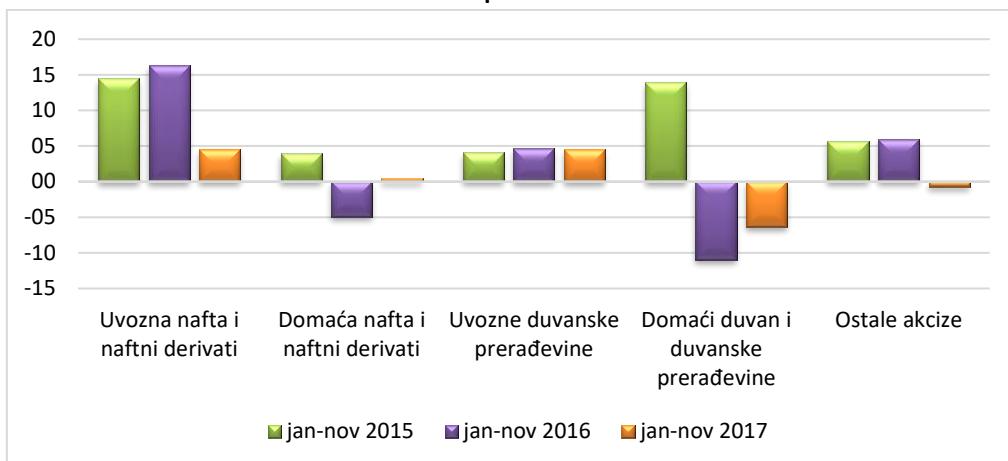
Akcize. Po osnovu akciza, neto prihodi prikupljeni za jedanaest mjeseci 2017. godine su iznosili oko 1,4 milijarde KM, što je skromnih 2% više nego u istom periodu prethodne godine. Kao, i u ranijim periodima, pozitivan doprinos rastu prihoda od akciza dali su prihodi po osnovu uvoza (3,0 p.p.), dok su negativan doprinos dale akcize iz domaćeg prometa (-1,0 p.p.). Rast je zabilježen kod akciza i na uvoznu (4,6% g/g) i na domaću naftu (0,5% g/g), kao i kod uvoza duvanskih prerađevina (4,5% g/g), dok je smanjenje zabilježeno kod akciza na domaći duvan (6,3% g/g) i ostalih akciza⁸ (0,7% g/g).

Carine. Po osnovu carina u posmatranom periodu je prikupljeno oko 245 milion KM neto prihoda, ili 9,4% više nego u istom periodu prethodne godine.

⁷ Podaci o naplaćenim PDV prihodima u domaćem prometu roba i usluga i pri uvozu roba su preuzeti iz PDV nacionale prijave.

⁸ U ostale akcize se ubrajaju uvozne i domaće akcize na: alkoholh i lakoholna pića, bezalkoholna pića, pivo, kafu i zatezne kamate na uvozne i domaće proizvode.

Grafikon 4: Rast prihoda od akciza u %

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Putarine. Po osnovu putarina, tokom jedanaest mjeseci 2017. godine je prikupljeno oko 352 miliona KM, što je za 8% više nego u istom periodu prethodne godine.

Raspoređeni prihodi. Nakon izdvajanja oko 1,2 milijarde KM za povrate sa JR UIO ili 17,9% (g/g) više za raspodjelu krajnjim korisnicima ostalo je oko 5,3 milijardi KM neto prihoda (5,0% g/g više). Rast izdvojenih sredstava za otplate vanjskog duga od 35,5% g/g, doveo je do skromnog rasta od 0,9% g/g izdvajanja sredstava za finansiranje budžetskih izdataka krajnjih korisnika.

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH

Za jedanaest mjeseci 2017. godine, entitetske poreske uprave su ukupno prikupile oko 6,5 milijardi KM prihoda. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, ovi prihodi su ostvarili povećanje za oko 9,3% (554 miliona KM). U obje poreske uprave sve vrste prihoda bilježe pozitivne stope rasta (što se može vidjeti iz tabele ispod). Međutim, tokom novembra mjeseca prihodi od poreza građana i ostalih poreza bilježe smanjenje. Navedeno smanjenje je rezultat smanjenja prihoda od poreza na upotrebu, držanje i nošenje dobara, kao i smanjenje prihoda od poreza na nepokretnosti i imovinu (u RS), i ostalih poreza (porez na potrošnju u ugostiteljstvu od pravnih i fizičkih lica u FBiH).

Tabela 2: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH jan-nov 2017		RS jan-nov 2017		BiH jan-nov 2017		rast u %		
	miliona KM 2016	2017	miliona KM 2016	2017	miliona KM 2016	2017			
Direktni porezi	702,0	850,3	21,1	397,2	428,1	7,8	1.099,2	1.278,4	16,3
Porez na dohodak	331,7	365,5	10,2	195,7	213,0	8,8	527,4	578,5	9,7
Porez na dobit	219,0	329,9	50,6	169,1	179,1	5,9	388,1	509,0	31,1
Porezi građana	149,9	153,5	2,4	32,4	36,0	10,9	182,3	189,5	3,9
Ostali porezi	1,4	1,4	3,2	0,0	0,0	0,0	1,4	1,4	3,2
Takse, kazne i naknade	588,5	633,3	7,6	319,3	349,8	9,5	907,8	983,0	8,3
Doprinosi	2.683,0	2.888,1	7,6	1.248,1	1.342,6	7,6	3.931,1	4.230,7	7,6
PIO	1.479,0	1.598,1	8,1	683,7	725,4	6,1	2.162,7	2.323,5	7,4
Zdravstvo	1.080,9	1.157,7	7,1	474,3	521,0	9,8	1.555,3	1.678,7	7,9
Nezaposleni	123,1	132,2	7,4	34,7	37,0	6,5	157,8	169,2	7,2
Dječja zaštita	0,0	0,0	-	51,5	54,8	6,3	51,5	54,8	6,3
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	3,9	4,4	13,8	3,9	4,4	13,8
UKUPNO	3.973,6	4.371,7	10,0	1.964,6	2.120,4	7,9	5.938,2	6.492,1	9,3

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

Direktni porezi. Po osnovu direktnih poreza, ukupno je prikupljeno oko 1,3 milijarde KM prihoda (16,3% g/g više). Najznačajniji direktni porezi i dalje su porez na dohodak i porez na dobit. Po osnovu poreza na dohodak je prikupljeno oko 9,7% više nego u istom periodu prethodne godine. Od poreza na dobit je prikupljeno za oko 31% g/g više.

Prihodi od doprinosa. Prihodi od doprinosa, za jedanaest mjeseci su iznosili oko 4,2 milijarde KM i viši su za 7,6% g/g.

Ostali prihodi. Po osnovu taksi, kazni i naknada u posmatranom periodu prikupljeno je 983 miliona KM (8,3% g/g).

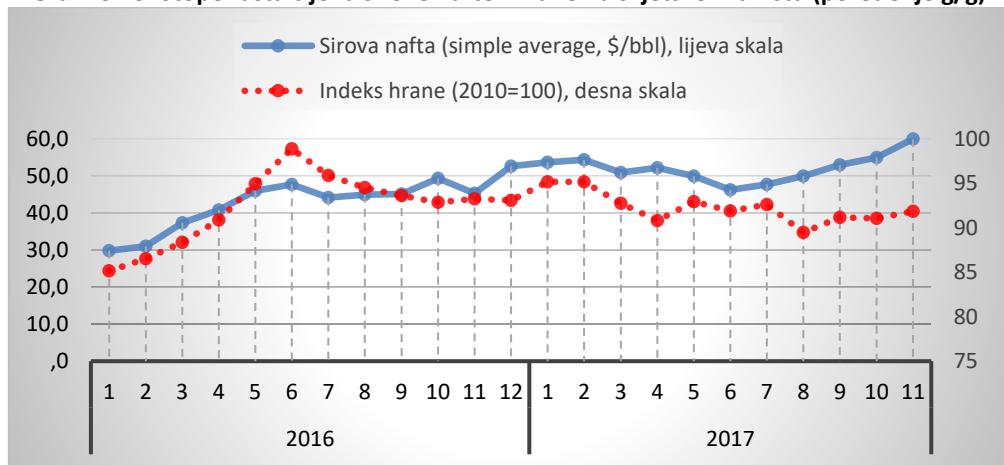
Poreske uprave, da bi poboljšale naplatu prihoda, rade na stalnoj kontroli poslodavaca radi ispunjena obaveza iz radnog odnosa, što je svakako dalo rezultata, jer sve navedene kategorije prihoda bilježe stalni rast.

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

Cijene

U BiH u novembru 2017. godine registrovana je inflacija od 1,2% u odnosu na novembar 2016. godine. Isti nivo inflacije u BiH je zabilježen u prosjeku perioda I-XI 2017/I-XI 2016. Posmatrajući odjeljke CPI indeksa najveći doprinos rastu inflacije bio je u odjelicima prevoza, hrane i bezalkoholnih pića, alkohola i duvana. U odjeljku prevoza u periodu I-XI 2017. godine cijene su uvećane za 5,7% u odnosu na isti period prethodne godine zahvaljujući rastu cijena nafte. Cijena sirove nafte na svjetskom tržištu u novembru 2017. godine iznosila je 59,9 \$/barelu što je za 32,4% više u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Grafikon 5: Stope rasta cijena sirove nafte i hrane na svjetskom tržištu (poređenje g/g)

Izvor: Svjetska banka

Cijene u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića su u periodu I-XI 2017. godine uvećane za 0,9% g/g i zbog najvećeg udjela u CPI indeksu imale su doprinos rastu ukupne inflacije u BiH. Istovremeno, cijene u odjeljku alkohola i duvana su povećane za 5,1% g/g zbog povećanja akciza na duvan i cigarete na početku 2017. godine, ali i zbog poskupljenja cigareta određenih proizvođača. Odjeljci koji su u periodu I-XI 2017. godine zabilježili smanjenje cijena su odjeća i obuća, namještaj, kućanski aparati i redovno održavanje kuće, te ostala dobra i usluge.

Tabela 3: Indeks potrošačkih cijena u BiH

	<u>XI 2017.</u> <u>XI 2016.</u>	<u>I-XI 2017.</u> <u>I-XI 2016.</u>
00 Ukupan indeks	101,2	101,2
01 Hrana i bezalkoholna pića	101,8	100,9
02 Alkoholna pića i duvan	105,9	105,1
03 Odjeća i obuća	92,8	91,9
04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	101,4	101,3
05 Namještaj, kućanski aparati i redovno održavanje kuće	99,5	98,9
06 Zdravstvo	101,5	100,9
07 Prevoz	102,8	105,7
08 Komunikacije	100,3	100,8
09 Rekreacija i kultura	101,2	101,1
10 Obrazovanje	100,4	100,7
11 Restorani i hoteli	100,2	100,3
12 Ostala dobra i usluge	99,4	99,6

Izvor: BHAS

Monetarni sektor

Pozitivan godišnji rast ukupne novčane mase nastavljen je i studenom 2017. godine. Ukupna novčana masa dosegla je iznos od 21,9 mlrd. KM što je za 9,4% više poredeći s istim razdobljem prošle godine. Najveći doprinos rastu došao je od najlikvidnijeg dijala novčane mase, transakcijskog novca (M1) i to u iznosu od 6,0 postotnih bodova. Doprinos rastu kvazi novca (QM) ukupnoj novčanoj masi iznosi je 3,4 p.b. Detaljan pregled strukture novčane mase i godišnje stope promjene dane su u tabeli ispod.

Tabela 4: Kretanje novčane mase (I. – XI. 2017. godine)

Opis	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti		M1	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti i u stranoj valuti	QM	M2
		1	2						
Stanje u mil. KM	3.519	6.861	10.380	4.090	1.766	5.631	11.487	21.867	
Stopa rasta g/g	7,0%	16,6%	13,2%	8,8%	10,1%	3,3%	6,2%	9,4%	

Izvor: CBBiH

Pričuvni novac na kraju studenog 2017. godine je iznosio 9,1 mlrd. KM. Od toga iznosa, 46,7% se odnosilo na gotovinu izvan monetarnih vlasti, 52,2% na depozite banaka kod monetarnih vlasti te 0,8% na prenosive depozite drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti.

Tabela 5: Kretanje pričuvnog novca (I. – XI. 2017. godine)

Opis	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti		Pričuvni novac (M0)
			1	2	
Stanje u mil. KM	4.262	4.786	75	9.123	
Stopa rasta g/g	7,1%	12,7%	54,9%	10,3%	

Izvor: CBBiH

Prosječan saldo na računu obveznih pričuva iznosi 4,8 mlrd. KM, od čega se na prosječne obvezne pričuve odnosilo 46,4%, a na višak iznad obvezne pričuve 53,6%. Detaljan pregled strukture računa obveznih pričuva dan je u tabeli ispod.

Tabela 6: Prosječne obvezne pričuve (I. – XI. 2017. godine)

Opis	Osnovica za obračun obvezne pričuve	Prosječne obvezne pričuve	Prosječan saldo računa obveznih pričuva kod CBBiH	Višak iznad obvezne pričuve	Prosječna stopa obvezne pričuve	Implicitna stopa obvezne pričuve
	1	2	3	4=3-2	5=2/1	6=3/1
Stanje u mil. KM	22.249	2.225	4.796	2.571	10,0%	21,6%
Stopa rasta g/g	11,5%	11,5%	15,5%	19,3%	-	-

Izvor: CBBiH

Bruto deviznih pričuva uvećane su za 9,7% u odnosu na isto razdoblje prošle godine te su na kraju studenog iznosile 10,3 mlrd. KM. I dalje u strukturi dominiraju investicije u vrijednosne papire (71,1%), a zatim slijede depoziti kod nerezidentnih banaka (24,8%), inozemna valuta u rezervu CBBiH (2,1%), te zlato (2,0%).

Tabela 7: Stanje deviznih pričuva za razdoblje od I. – XI. 2017. godine

Opis	Zlato	Držanje SDR	Inozemna valuta u rezervu CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Ukupno
	1	2	3	4	5	6	7=1+...+6
Stanje u mil. KM	202	2	219	2563	0	7345	10331
Učešće u ukupnom	2,0%	0,0%	2,1%	24,8%	0,0%	71,1%	100,0%
Stopa rasta g/g	-2,8%	-41,6%	27,4%	-10,2%	-	18,8%	9,7%

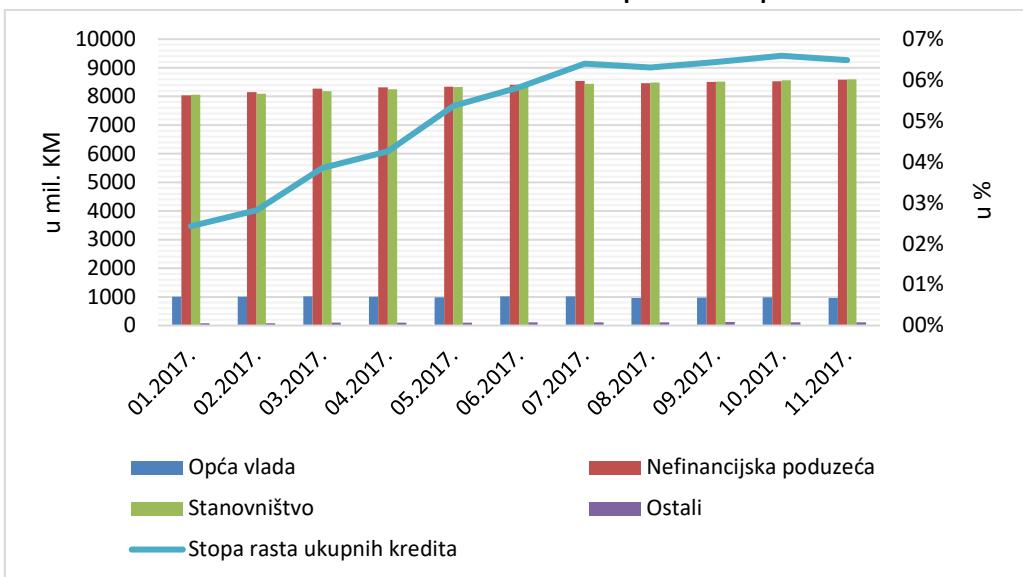
Izvor: CBBiH

Bankarski sektor⁹

Kreditna aktivnost banaka u 2017. godini znatno je bolja u odnosu na prethodne godine. Tome je doprinijelo, pored kreditiranja sektora stanovništva, intenzivnije kreditiranje nefinancijskih poduzeća u odnosu na prethodna razdoblja. Učešće kredita plasiranih sektorima nefinancijskih poduzeća i stanovništvu iznosilo je 94,1% u ukupnim kreditima. Godišnja stopa rasta kredita plasiranih nefinancijskim poduzećima u studenom 2017. godine iznosila je 7,9%, dok je u isto vrijeme prethodne godine iznosila 1,9%. Mogući razlozi ovakvog trenda jeste bolja poslovna klima za poduzeća, te niže kamatne stope. Krediti stanovništvu također su zabilježili brži rast u odnosu na prošlu godinu, 6,7% g/g.

⁹ Sektor nefinancijskih poduzeća čine nefinancijska javna i privatna poduzeća. Sektor opće vlade čine sve razine vlada u BiH. Za potrebe izrade Informacije ostali sektor čine: ostale finansijske institucije, neprofitne organizacije i ostali, jer pojedinačno, ovi sektori imaju malo učešće u ukupnim depozitima, odnosno ukupnim kreditima.

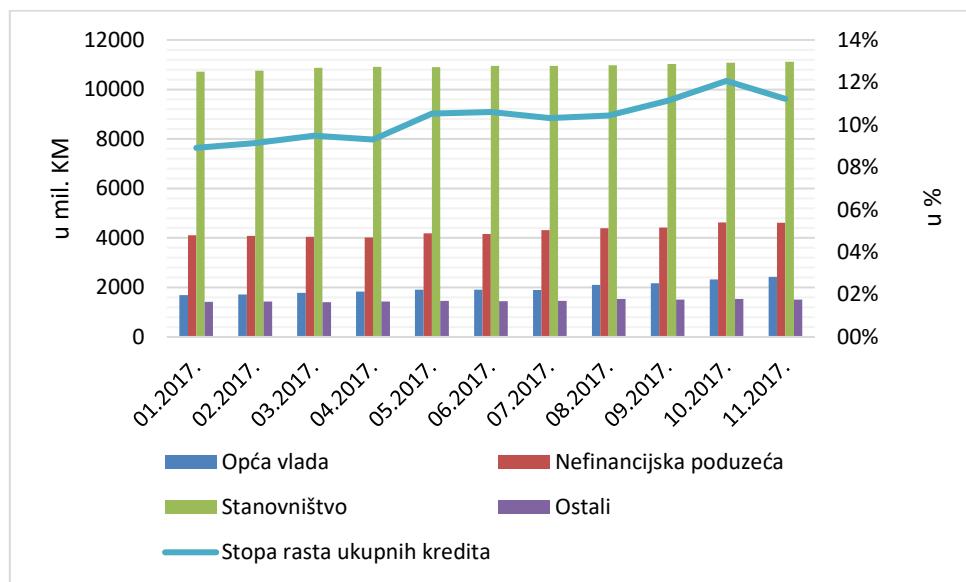
Grafikon 6: Sektorska struktura kredita i stopa rasta ukupnih kredita

Izvor: CBBiH

I u studenom 2017. godine nastavljen je pozitivan dvoznamenkast godišnji rast ukupnih kredita, a kojem su doprinijeli depoziti svih sektora. Ukupni depoziti za jedanaest mjeseci 2017. godine iznosili su 19,7 mlrd. KM i veći su u odnosu na isto razdoblje prošle godine za 11,2%, odnosno blizu 2,0 mlrd. KM. Kao što je prikazano na grafikonu ispod, najveće učešće u ukupnim depozitima imaju depoziti sektora stanovništva (11,1 mlrd. KM), zatim depoziti nefinansijskih poduzeća (4,6 mlrd. KM), depoziti opće vlade (2,4 mlrd. KM) te ostali (1,5 mlrd. KM).

Grafikon 7: Sektorska struktura depozita i stopa rast ukupnih depozita

Izvor: CBBiH

Berze u BiH

U mjesecu novembru promet na SASE je iznosio 78,7 mil. KM uz povećanje od 30,5% g/g. Povećanje je ostvareno najviše zahvaljujući javnoj ponudi trezorskih zapisa FBiH u iznosu od 59,98 mil. KM što ujedno iznosi 76,2% prometa na SASE u novembru. Učešće SASE u ukupnom prometu u BiH je iznosilo 69%.

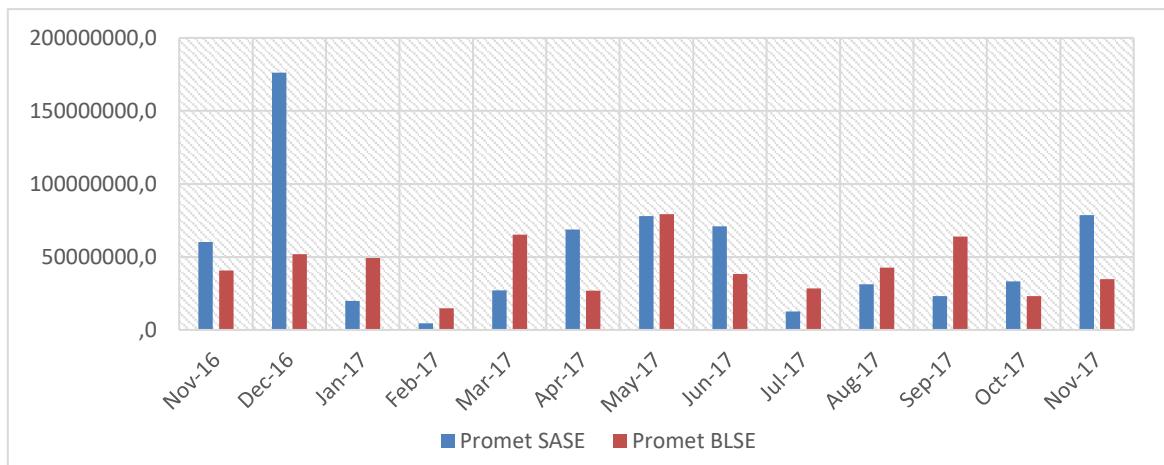
Na banjalučkoj berzi u mjesecu novembru je javnom emisijom obveznica sakupljeno 26,2 mil. KM, što je iznosilo oko 75% evidentiranog prometa. Redovan promet bez javne ponude obveznica je iznosio svega 8,6 mil. KM. Učešće BLSE u ukupnom prometu u BiH je bilo 31%.

Tabela 8: Promet (u KM) na SASE i BLSE u oktobru 2017. godine

Mjesec	SASE	BLSE	UKUPNO
Nov-15	99.985.235	29.337.539	129.322.775
Nov-16	60.329.280	40.617.709	100.946.990
Nov-17	78.745.516	34.780.432	113.525.949

Izvor: SASE i BLSE

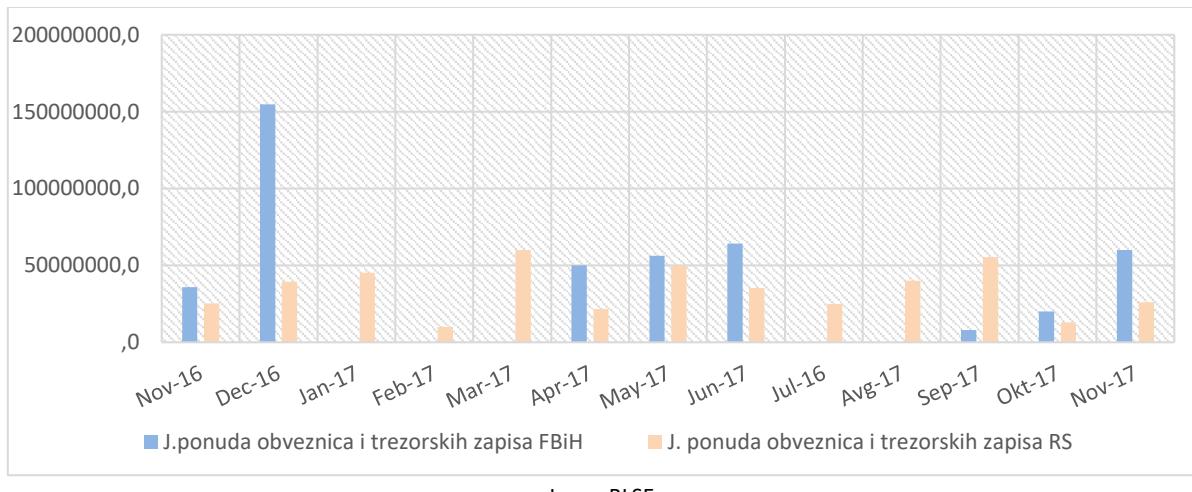
Grafikon 8: Promet na SASE i BLSE

Izvor: SASE i BLSE

Ukupan promet u mjesecu novembru 2017. godine (SASE+BLSE) je iznosio 113,53 mil. KM uz rast 12,5% g/g. Primarnom emisijom obveznica i trezorskih zapisa je prikupljeno ukupno oko 86,2 mil. KM što je više za 41,1% g/g.

Grafikon 9: Primarna emisija obveznica i trezorskim zapisa na SASE i BLSE

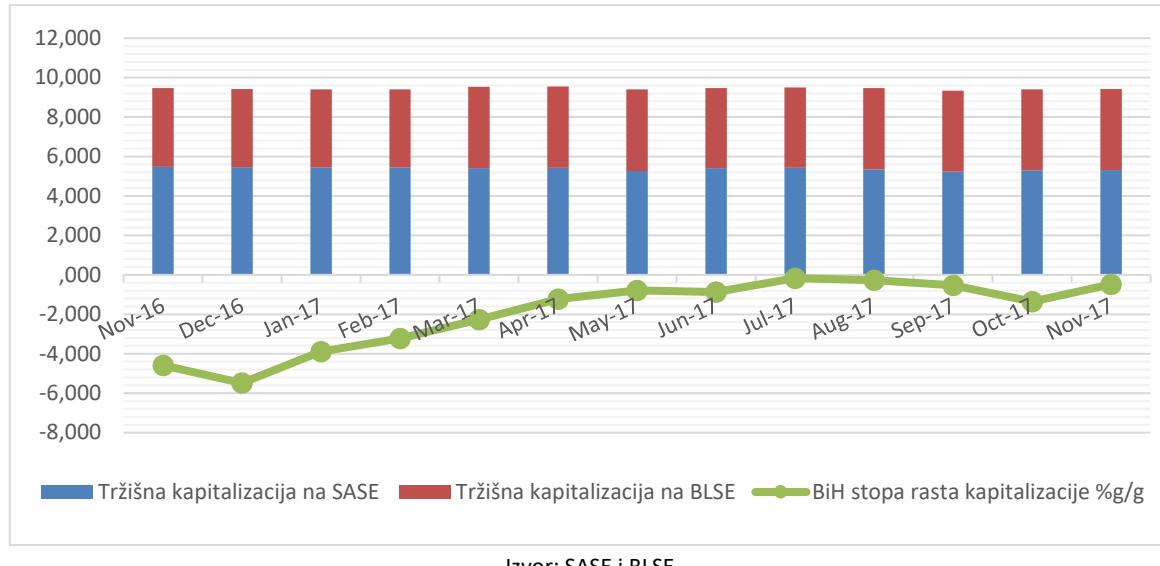

Izvor: BLSE

U mjesecu novembru kapitalizacija na SASE je iznosila 5,3 mlrd. KM uz pad od 3% g/g dok je kapitalizacija na BLSE u istom mjesecu iznosila 4,1 mlrd. KM uz rast od 3% g/g.

Vrijednost ukupne kapitalizacije na SASE i BLSE na kraju mjeseca novembra iznosi 9,4 milrd. uz minimalan pad od 0,5% g/g. Odnos vrijednosti kapitalizacije na SASE i BLSE je 56,3% prema 43,7%.

Grafikon 10: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM i stopa rasta

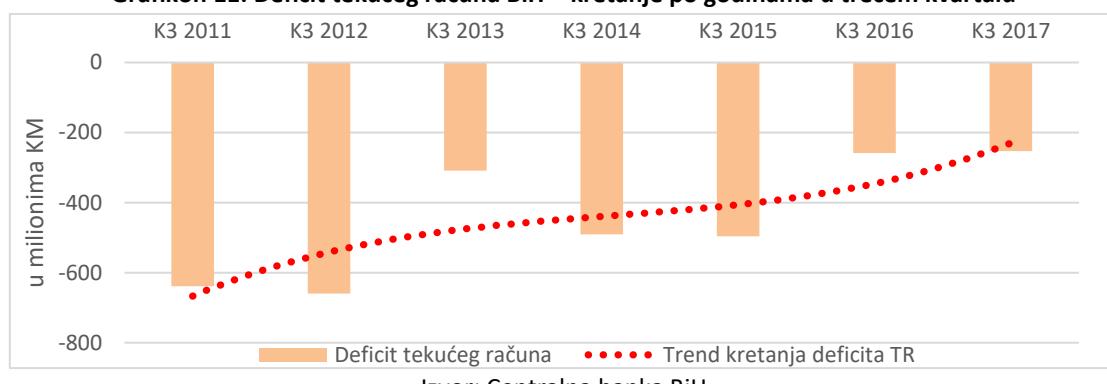
4. Vanjski sektor

Platni bilans Bosne i Hercegovine

Deficit tekućeg računa u K3 2017. godine iznosio je 253 miliona¹⁰ i za neznatnih 8 miliona KM odnosno 2,3 % je manji u odnosu na isti period prethodne godine.

Dešavanja u platnom bilansu, kada se poredi treći kvartal 2017. godine u odnosu na isti period prethodne godine, najviše je obilježio porast izvoza robe od 21,2% uz istovremeni porast uvoza robe od 13,6%. Ukoliko se ovim stopama rasta dodaju porast izvoza usluga od 8,3% i rast uvoza usluga 6,8% dobija se podatak o porastu vanjskotrgovinskog deficita od 3,1%.

Grafikon 11: Deficit tekućeg računa BiH – kretanje po godinama u trećem kvartalu

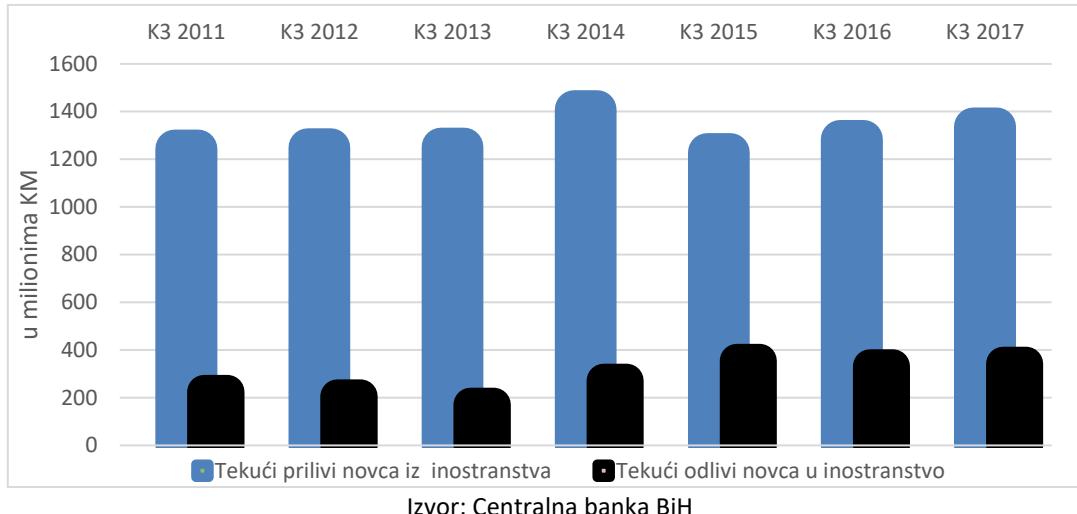

Kada se detaljnije pogleda struktura izvoza usluga primjetan je porast svih komponenti, tako je procesuiranje robe u BiH poraslo za 14,3%, transportne usluge 5,5%, putovanja 9,6% te građevinske usluge za 13,7%. Kod strukture uvoza usluga najveći rast u posmatranom periodu zabilježila su putovanja 6,2% i transportne usluge od 10,6%.

U trećem kvartalu 2017 u odnosu na isti kvartal prošle godine došlo je do porasta tekućih neto priliva iz inostranstva (primarnog i sekundarnog dohotka) od 4,6%, kao rezultat porasta priliva od 4,1% uz istovremeno povećanje odliva od 2,9%.

¹⁰ Izvor podataka: Centralna banka BiH

Grafikon 12: Tekući prilivi/odlivи novca iz inostranstva po godinama u K3

Izvor: Centralna banka BiH

Kod tekućih priliva novca najveći rast je bio u kategoriji domaćinstva od skoro 4,6%. Kada se posmatra struktura ovog rasta može se primjetiti porast u sve 4 stavke koje čine ovu kategoriju, od kojih su kompenzacije zaposlenih BH građana u inostranstvu rasle za 1,4%, doznake građana iz inostranstva 2,6%, socijalne beneficije iz inostranstva 10,3% i ostale tekuće beneficije iz inostranstva koje su imale zanemarljiv rast.

Tekući odlivi novca u inostranstvo su u posmatranom periodu porasli za 2,9%, i to u prvom redu zbog povećanja odliva nefinansijskih preduzeća koji su u K3 2017 iznosili 219 miliona KM (rast od 6,9% - g/g). Povećanje odliva novca je zabilježeno i u kategorijama domaćinstava i opšte vlade.

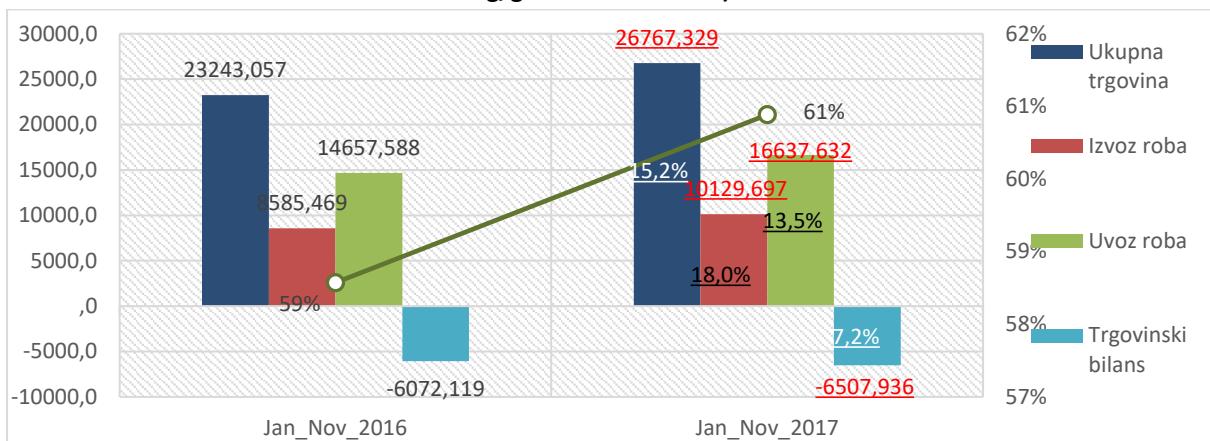
Finansiranje deficitu tekućeg računa u trećem kvartalu 2017. godine se odvijalo kroz povlačenje bh ulaganja iz inostranstva od 29 miliona KM, povećanjem inostranih obaveza za 584 miliona (strana ulaganja u vlasnički kapital u BiH u iznosu od 200 miliona KM, vanjsko zaduživanje od 245 miliona KM, sredstvima trgovinskih kredita 131 miliona KM te ostalim obavezama prema nerezidentima u iznosu od 7 miliona KM), sredstvima sa kapitalnog računa 86 miliona KM uz neto greške i propuste od 103 miliona KM.

Vanjskotrgovinska robna razmjena u BiH

Povoljnije ekonomske prilike u užem i širem okruženju, porast cijena pojedinih izvoznih proizvoda kao što su metali i energenti, te osjetnije povećanje proizvodnje u prerađivačkoj industriji (preko 5%) predstavljali su ključne determinante intenziviranja bh. vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Tako je Bosna i Hercegovina u prvih 11 mjeseci 2017. godine zabilježila dvocifrene stope rasta ukupne robne razmjene, izvoza i uvoza roba, povećanje vanjskotrgovinskog deficitu i poboljšanje pokrivenosti uvoza izvozom ako se ovi pokazatelji posmatraju u nominalnom smislu.

Međutim, vrijedi istaći da je tokom ove godine efekat rasta cijena obilježio svjetsku trgovinu što se nesumnjivo u velikoj mjeri odrazilo i na Bosnu i Hercegovinu. Ako bi se metodom deflacionisanja ovaj cjenovni utjecaj odstranio iz vanjskotrgovinskih pokazatelja može se zaključiti da su povećanja u realnom smislu nešto niža u odnosu na nominalna, a trgovinski deficit je po svemu sudeći stagnirao.

Grafikon 13 Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinske robne za period januar-novembar 2017. god (stope rasta g/g i nominalni iznosi)

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Tokom novembra 2017. godine nastavljen dvocifreni rast izvoza roba u Bosni i Hercegovini sa registriranim stopom rasta od 15,8% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Posmatrano na nivou perioda januar-novembar Bosna i Hercegovini je po prvi put premašila simboličnu vrijednost izvoza roba od 10 milijardi KM, tačnije izvoz roba je iznosio 10,1 milijardu KM što predstavlja nominalno povećanje od 18%.¹¹ Posmatrano na nivou proizvoda, najznačajnija povećanja izvoza su registrirana u okviru izvoza: aluminijuma i ostalih metalnih proizvoda od preko 35% tako da je zajednički doprinos rastu ukupnog izvoza iznosio (2,8 p.p), električne energije 50% (1,6 p.p)¹², koksa gdje je izvoz uvećan za 68,5% (1,0 p.p) i sekundarnih sirovina 41,5% (1 p.p). Pored ovih proizvoda gdje je cjenovni efekt bio izražajniji, povećanja izvoza su registrirana i u okviru izvoza anorganskih hemijskih proizvoda 18% (1 p.p), elektroinstalacijskog materijala i mašina oko 38% (0,8 p.p), te namještaja 7,2% (0,7 p.p). Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, izvoz roba na tržište zemalja EU u periodu januar-novembar 2017. godine je iznosio 7,3 milijarde KM što predstavlja 73% ukupnog bh. izvoza roba i povećanje od 17,3%. S druge strane, izvoz na tržište zemalja CEFTA-e iznosio je 1,6 milijardi KM što predstavlja 16% ukupnog bh. robnog izvoza i uvećan je za oko 30% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima, najznačajnija povećanja izvoza a samim tim i doprinosu ukupnom rastu izvoza registrirana su prilikom izvoza roba na tržišta Srbije 33,5% (3,0 p.p), Hrvatske 32,7% (3,4 p.p), Austrije 23,5% (1,9 p.p), Slovenije 22% (1,9 p.p), Crne Gore 47,8% (1,2 p.p), Italije 8,0% (1,0 p.p) i Njemačke 7,5% (1,2 p.p).

Pored povećanja izvoza roba u novembru 2017. godine u Bosni i Hercegovini je nastavljen i trend rasta robnog uvoza sa registriranim stopom od 16,7% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Ovo je ujedno i prvi put tokom godine da je mjesечna stopa rasta uvoza roba bila viša od izvozne. Tako je posmatrano na nivou perioda januar-novembar 2017. godine u Bosni i Hercegovini ostvaren uvoz roba od 16,6 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od 13,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Ključne determinante ovog povećanja robnog uvoza u BiH bile su općenito viši nivo ekonomski aktivnosti odnosno viši apsorpcijski kapacitet svih sektora u zemlji, kao i povećanje cijena glavnih uvoznih proizvoda kao što su nafta, naftni derivati i gas. Posmatrano po proizvodima povećanja koja su najviše doprinijela povećanju ukupnog uvoza registrirana su u okviru uvoza kamenog uglja i električne energije gdje je uvoz udvostručen (2,6 p.), zatim naftnih derivata 20,1% (1,1 p.p), motornih vozila 14,3% (0,8 p.p) i sirovog aluminijuma 45,5% (1,2 p.p). S druge strane, posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima uvoz roba iz EU iznosio je 10,1 milijardi KM što predstavlja 62% ukupnog uvoza

¹¹Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Statistika robne razmjene sa inostranstvom za novembar 2017. godine", 20.11.2017. godine.

¹²Prilikom interpretacije podataka o povećanju izvoza električne energije potrebna je opreznost, obzirom da je tokom posmatranog perioda ukupna proizvodnja električne energije smanjena, uvoz iste udvostručen a cijena na međunarodnom tržištu uvećana za 32,7%-(KWK Preis index).

i povećanje od 11,4%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio 2,1 milijardi KM što predstavlja 12% ukupnog uvoza roba i uvećan je za 12,4%. Posmatrano po zemljama povećanja uvoza roba u periodu januar-novembar 2017. godine su zabilježena prilikom uvoza iz Rusije 32,4%,(1,4 p.p), Hrvatske 13,2% (1,3 p.p), Austrije 13%(0,4 p.p), Srbije 11,1%(1,3 p.p), Italije 9,7% (1,1 p.p), Kine 9,0% (0,6 p.p) i Njemačke 5,7% (0,7 p.p).

Viši nivo vanjskotrgovinske robne razmjene sa svjetom što potvrđuju visoke stope rasta kako izvoza tako i uvoza roba, rezultirao je vanjskotrgovinskim robnim deficitom od 6,5 milijardi KM što je više za oko 450 miliona KM odnosno 7,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po proizvodima najznačajnija povećanja a samim tim i doprinosi povećanju robnog deficitu su registrirana su u okviru kategorija kameni ugalj, nafta i naftni derivati, te motornih vozila. Međutim, ako bi se izvšilo deflacionisanje odnosno odstranio cjenovni utjecaj na ove indikatore, na osnovu raspoloživih podataka se može zaključiti da je bh. vanjskotrgovinski robni deficit približno jednak prošlogodišnjem, odnosno da je stagnirao. Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba u Bosni i Hercegovini u periodu januar- novembar 2017. godine iznosila je 60,9% i u odnosu na isti period prethodne godine poboljšana je za 2,3 p.p. Detaljniji pregled vanjskotrgovinske robne razmjene sa svjetom za period januar-novembar 2017. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 9: Pregled vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-novembar 2017. godine po HS klasifikaciji

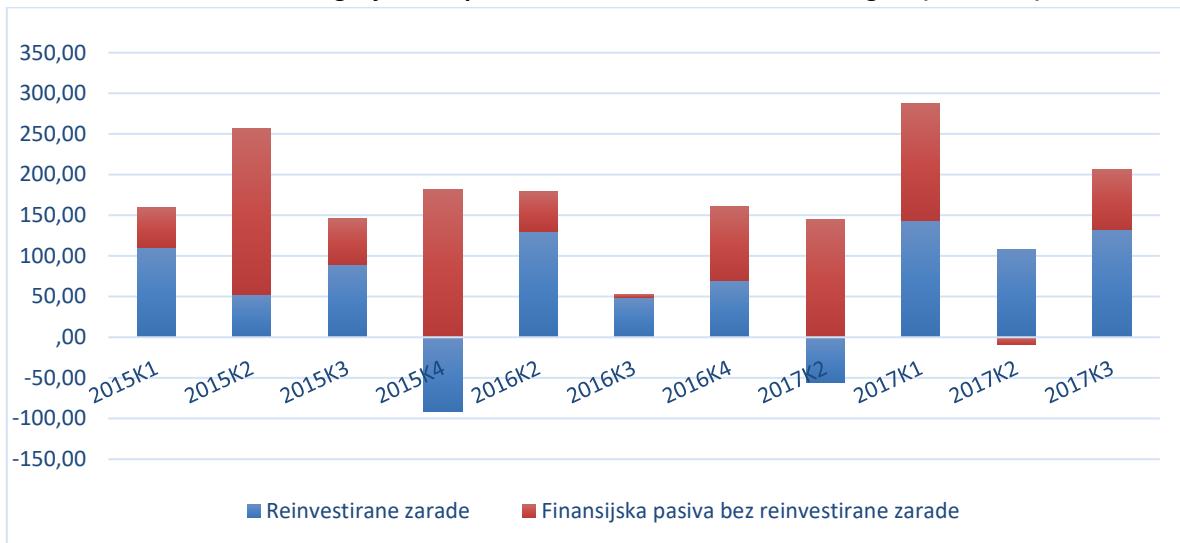
Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOD				DEFICIT								Pokrivenost uvoza izvozom
	Jan_Nov_2016		Jan_Nov_2017		2017/2016 promjena %		Jan_Nov_2016		Jan_Nov_2017		2017/2016 promjena %		Jan_Nov_2016		Jan_Nov_2017		Pokrivenost uvoza izvozom
	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	
UKUPNO	8583	10130	18,0	18,0	14641	16637	13,5	13,5	-6058	-6507	7,2	7,2	60,9%				
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKA PROIZVODI BIJUNOG	150	159	5,5	0,1	440	463	5,2	0,16	-290	-304	5,0	0,24	34,3%				
2 PORIJEKA MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKA I BIJUNOG	243	286	17,9	0,50	701	751	7,1	0,34	-459	-465	1,5	0,11	38,1%				
3 PRERADBEVINE PORIJEKA MINERALNOG	124	151	21,8	0,31	184	238	29,3	0,37	-60	-87	44,9	0,45	63,4%				
4 PRERADBEVINE PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH	327	334	2,4	0,09	1350	1401	3,8	0,35	-1024	-1067	4,2	0,71	23,9%				
5 PRERADBEVINE PROIZVODI MINERALNOG PORIJEKA	662	939	41,7	3,22	1774	2488	40,2	4,88	-1112	-1549	39,4	7,22	37,7%				
6 PRERADBEVINE PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH	688	874	27,0	2,17	1451	1532	5,6	0,55	-763	-658	-13,7	-1,73	57,0%				
7 PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	295	331	12,2	0,42	992	1092	10,1	0,68	-697	-761	9,2	1,06	30,3%				
8 KOŽA I KRZNO	142	186	30,8	0,51	427	450	5,4	0,16	-285	-264	-7,3	-0,34	41,4%				
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	671	724	7,9	0,62	218	236	8,5	0,13	453	488	7,7	-0,57	306,8%				
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NIJHOVI PROIZVODI TEKSTILNI	226	256	13,2	0,35	370	373	0,8	0,02	-144	-117	-18,6	-0,44	68,6%				
11 PROIZVODI OD OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SLUČNI	467	522	11,7	0,64	1010	1100	8,9	0,61	-543	-578	6,5	0,58	47,5%				
12 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSΑ, CEMENTA I SLUČNIH BISERI, PLEMENITI METALI I	616	647	5,1	0,37	309	311	0,6	0,01	307	336	9,6	-0,49	208,0%				
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSΑ, CEMENTA I SLUČNIH BISERI, PLEMENITI METALI I	58	74	28,7	0,19	317	325	2,7	0,06	-259	-251	-3,1	-0,13	22,8%				
14 NIJHOVI PROIZVODI, DRAGO BAZNI METALI I PROIZVODI NIJHOVI PROIZVODI, DRAGO BAZNI METALA	11	11	-7,0	-0,01	13	15	15,4	0,01	-2	-4	175,0	0,05	70,7%				
15 NIJHOVI PROIZVODI, DRAGO BAZNI METALA MAŠINE, APARATI,	1430	1811	26,6	4,44	1439	1793	24,6	2,42	-9	18	-300,0	-0,45	101,0%				
16 MEHANIČKI I ELEKTRIČNI TRANSPORTNA SREDSTVA I	967	1194	23,5	2,65	2020	2306	14,2	1,95	-1054	-1112	5,6	0,97	51,8%				
17 NIJHOVI DUELOVI I PRIBOR SATOVI, MIERNI MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI ORUŽJE I MUNICIJA, NIJHOVI DUELOVI I PRIBOR	298	310	4,0	0,14	1061	1160	9,3	0,68	-763	-850	11,4	1,44	26,7%				
18 NIJHOVI DUELOVI I PRIBOR SATOVI, MIERNI MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI ORUŽJE I MUNICIJA, NIJHOVI DUELOVI I PRIBOR	23	27	16,4	0,04	195	202	3,4	0,05	-172	-175	1,7	0,05	13,4%				
19 NIJHOVI DUELOVI I PRIBOR RAZNI PROIZVODI	144	164	13,4	0,23	8	13	62,5	0,03	136	151	10,6	-0,24	1260,0%				
20 KOLEKCIJONARSKI PREDMETI I	1039	1128	8,6	1,04	359	380	5,8	0,14	680	748	10,0	-1,13	296,8%				
21 NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	100,0%				

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

5. Strane direktne investicije

Prema posljednjim podacima CBBiH u platnom bilansu za prva tri kvartala 2017. god. ukupna strana ulaganja su iznosila 630,8 mil. KM (neto finansijska pasiva). Time su ukupna SDU za devet mjeseci veća za 60,6 % u odnosu na isti period prošle godine. Učešće reinvestiranih zarada u prva tri kvartala 2017. godine je bilo 60,8% i manje je od učešća u istom periodu 2016. godine, kada je iznosilo 63,5%.

Grafikon 14: Ulaganja u BiH po kvartalima u 2015., 2016. i 2017. god. (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Tabela 10: SDU po kvartalima u 2013, 2014, 2015, 2016. i 2017. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2013	333,2	182,7	2,1	-50,5	467,6
2014	263,5	215,4	134,6	185,0	798,5
2015	159,3	257,1	146,0	91,4	653,8
2016	178,7	53,2	160,9	89,5	482,2
2017	303,4	120,9	206,5		

Izvor: CBBiH

Prema najnovijoj ocjeni (08.09.2017. godine) agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting B sa stabilnim izgledima dok je u februaru 2016. agencija Moody's Investors Service potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima”.